

การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในนโยบายและแผนการตลาด ของวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (SMEs) Applying the Philosophy of Sufficiency Economy in Policies and Marketing Plans of Small and Medium Enterprises (SMEs)

กฤษฏี รื่นรมย์*

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการทราบว่า ผู้ประกอบการ SMEs รับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพียงใด และ SMEs ได้มีการนำปรัชญานี้ไปประยุกต์

ในการกำหนดนโยบายและแผนการตลาดขององค์กรเพียงใดและในด้านใดบ้าง รวมทั้งต้องการทราบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ

คำสำคัญ : ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง

* รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการตลาด คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรม มีความกลมกลืนกับข้อมูลการดำเนินงานของ SMEs หรือไม่ การออกแบบงานวิจัยเป็นทั้งงานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs จำนวน 15 ราย และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ประกอบการ SMEs ทั้งสิ้น 1,520 ราย แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนที่มีความสมบูรณ์มีจำนวน 325 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.38 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐานพบว่าผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่มีความเชื่อและทราบความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และได้

มีการนำปรัชญานี้ไปประยุกต์ในนโยบายและแผนการตลาดของ SMEs ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการในหลากหลายด้านของการดำเนินธุรกิจและสามารถบรรลุผลในภาพรวมผู้ประกอบการจะประยุกต์ปรัชญานี้ในการทำธุรกิจต่อไปในอนาคต นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยันพบว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความกลมกลืนกับการดำเนินธุรกิจของ SMEs จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้

งานวิจัยเรื่องนี้ทำให้ได้ทราบถึงข้อมูลที่มีประโยชน์ในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของธุรกิจ SMEs ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัย และให้ข้อเสนอแนะสำหรับ SMEs โดยเฉพาะการสร้างระบบภูมิคุ้มกันเพื่อให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

Abstract

This research aimed to study the perception of the SMEs' owners toward the Philosophy of Sufficiency Economy and whether this Philosophy had been applied to their business policies and marketing plans, the level of applying and in which aspects. In addition, to discover whether the Philosophy of Sufficiency Economy which is composed of five factors: moderation, reasonableness, immunity, knowledge and morality fit to the gathered data. The research design was both quantitative and qualitative research by in-depth interviewing 15 SMEs entrepreneurs and used the results to develop the questionnaire for surveying the samples who were the SMEs entrepreneurs in Bangkok. Questionnaires were sent to 1,520 SMEs entrepreneurs. The complete returned questionnaires were 325 which was accounted to 21.38% of all sent questionnaires.

The results of the data analysis and hypotheses testing found that the majority of

SMEs entrepreneurs believed and knew the meaning of the Philosophy of Sufficiency Economy. This philosophy was formally and informally applied into the policies and marketing plans of SMEs in many dimensions of the business operations and the overall results can be achieved. The entrepreneurs would continue to apply the philosophy in their businesses in the future. Furthermore, the results of the confirmatory factor analysis found that the Philosophy of Sufficiency Economy fitted to the operations of SMEs from the gathered data.

The research results provided the useful data in applying the Philosophy of Sufficiency Economy for SMEs. The researcher discussed the research findings and gave the recommendations for SMEs especially the creation of the immunity system for their businesses to be stable and sustainable. The recommendations were given for the involved governmental agencies as well as the recommendations for future research.

Keywords : The Philosophy of Sufficiency Economy, SMEs

ที่มาของปัญหา

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี อันเป็นผล มาจากโลกาภิวัตน์ (Globalization) แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2529) ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530 - พ.ศ. 2534) จนถึงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539) รัฐบาลมุ่งที่จะพัฒนา อุตสาหกรรม และการทำธุรกิจทุกขนาดโดยได้กำหนด นโยบายการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ส่งเสริมการลงทุนของนักลงทุนจากต่างประเทศ และ กระจายอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาคเพื่อให้รายได้หมุนเวียน ไปสู่ชนบทมากขึ้น ส่งเสริมการส่งออกไปต่างประเทศ ฯลฯ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมก่อให้เกิด ความเสี่ยงและการเก็งกำไร ธุรกิจขนาดใหญ่มีการลงทุนสูง แต่กึ่งขาดการสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ในขณะที่ธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมก็ยังไม่มีความมั่นคงพอและมีความเสี่ยง ทางการเงิน (ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม, 2548) ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ได้ส่งผลให้เกิดความไม่เข้มแข็งในระบบเศรษฐกิจ โดยรวมของประเทศในระยะยาว วิฤติเศรษฐกิจอย่าง ร้ายแรงของประเทศที่เกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2540 ได้สะท้อน ให้เห็นถึงปัญหาของการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว เกินไปและไม่มั่นคงของประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพสังคมโดยรวมของประเทศ ในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการประชุม United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific โดยเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและการจัด ความยากจนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งประเทศไทย ต้องใช้บทเรียนทางเศรษฐกิจครั้งสำคัญที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2540 เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นซ้ำอีก (UNESCAP, 2006)

ปัญหาพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของประเทศไทยคือ การที่เศรษฐกิจยังต้องอาศัยแหล่งเงินทุนจาก องค์กรทางการเงินและนักลงทุนต่างประเทศ ทั้งพา การนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักร เครื่องกล และเทคโนโลยี จากต่างประเทศ รวมทั้งยังต้องแสวงหาตลาดสินค้า เพื่อการส่งออก (คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน วุฒิสภา, 2555) ดังนั้น เพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้อง ตระหนักถึงการสร้างภูมิคุ้มกันและต้องสามารถพึ่งพา อาศัยตัวเองมากขึ้น ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” (The Philosophy of Sufficiency Economy) เป็น ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงมีพระราชดำรัสถึงเรื่องนี้มีมาตั้งแต่ พ.ศ. 2517 โดย ทรงชี้แนะแนวทางแก้ไขให้ประเทศรอดพ้นจากสภาพวิกฤติ ทางเศรษฐกิจเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ปรัชญา นี้เน้นให้ประชาชนและสังคมไทยรู้จักปรับตัวให้เหมาะสม รู้จักพึ่งพาตนเองมากกว่าพึ่งคนอื่น โดยต้องสร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันความเสี่ยง และเพื่อให้สามารถรับผลกระทบ จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอก ประเทศดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงตามฐานะและอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุขโดยยึดหลักทางสายกลาง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ได้พัฒนารอบแนวคิดของปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่คณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 ซึ่งสรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 3 ปัจจัย ได้แก่ **ความพอ ประมาท ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน** และ เงื่อนไขที่สำคัญอีก 2 ประการ คือ **ความรู้และคุณธรรม** และได้บรรจุปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นนโยบาย ของประเทศ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549) โดยเป็นแผนแรกที่มีการใช้ปรัชญานี้เป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศอย่างเป็นทางการควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการโดยกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเน้นการมีส่วนร่วมโดยใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือ

ในระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้ส่งเสริมให้ประชาชนและผู้ประกอบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตและการทำงาน เน้นให้ธุรกิจใส่ใจกับการมีผลกำไรที่ยั่งยืน (Sustainable Profit) มากกว่าการมุ่งเน้นกำไรระยะสั้น (Short Term Profit) ให้มีการบริหารที่ซื่อสัตย์มีคุณธรรม เอาใจใส่ต่อลูกค้าและพนักงานมีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน มีการจัดการกับความเสี่ยง และเน้นการใช้หลักวิชาการมากขึ้นในการบริหารจัดการ อย่างไรก็ตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้มีความยั่งยืนนี้ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนยังมีความต้องการข้อมูลหรืองานวิจัยที่บ่งชี้ถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในภาคธุรกิจอยู่มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจ SMEs ซึ่งเป็นธุรกิจของคนส่วนใหญ่ของประเทศ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม, 2551) ดังนั้น แม้สังคมไทยจะคุ้นกับคำว่า “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว เนื่องจากภาครัฐได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน ได้รับทราบถึงความหมายและแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ต้องยอมรับว่า ข้อมูลที่เป็นระบบในเรื่องการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงธุรกิจและการตลาดยังมีอยู่น้อย ผลการศึกษา นโยบายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงการต่างประเทศและสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนประการหนึ่งคือ การขาดข้อมูลด้านงานวิจัยอย่างเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับ SMEs ไทย (กระทรวงการต่างประเทศ, 2554)

ผู้ประกอบการ SMEs หลายคนมักจะตั้งคำถามว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้จะสามารถนำไปประยุกต์กับธุรกิจได้หรือไม่และจะสามารถเห็นผลได้จริงในเชิงธุรกิจประการใด ดังนั้น คำถามของงานวิจัยเรื่องนี้ จึงเกี่ยวข้องกับการรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการ SMEs ว่าผู้ประกอบการ SMEs มีความเชื่อในหลักการดำเนินการตามปรัชญานี้เพียงใด และรับทราบความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าอย่างไร นอกจากนี้ ยังมีคำถามว่าธุรกิจ SMEs ได้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในนโยบายธุรกิจหรือแผนการตลาดอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการหรือไม่ ถ้ามีการนำไปประยุกต์ได้ประยุกต์มากน้อยเพียงใดและในด้านใดบ้าง รวมทั้งต้องการทราบว่า ปัจจัยในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามนิยามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ *ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม* มีความกลมกลืนกับข้อมูลการดำเนินงานของ SMEs ที่รวบรวมมาได้ (Observed Data) หรือไม่

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

จากที่มาของปัญหาและคำถามงานวิจัยดังกล่าว วัตถุประสงค์ในการทำวิจัยเรื่องนี้จึงมี 3 ประการ คือ

1. ต้องการทราบถึงการรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความเชื่อและความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการวิสาหกิจ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ต้องการทราบถึงการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในนโยบายธุรกิจและแผนการตลาดของวิสาหกิจ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ต้องการทราบถึงความกลมกลืนของปัจจัยสำคัญทั้ง 5 ปัจจัยในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้

และคุณธรรม กัับการดำเนินงานของ SMEs จากข้อมูล
ที่เก็บรวบรวมได้ (Observed Data)

คำสำคัญ

▲ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (The Philosophy of Sufficiency Economy)

เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล
อดุลยเดชได้ทรงมีพระราชดำรัสแนะแนวทางการดำเนิน
ชีวิตแก่ประชาชนทุกระดับในการดำรงชีวิตโดยยึดหลัก
ทางสายกลางในยุคโลกาภิวัตน์ (รายละเอียดอยู่ในส่วน
ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง)

▲ วิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลาง (SMEs)

คือ ธุรกิจขนาดเล็กและขนาดกลางของเอกชนที่
ทำธุรกิจประเภทต่างๆ ในการจำแนกขนาดของวิสาหกิจ
นั้นได้มีองค์กรต่างๆ กำหนดเกณฑ์ที่ใช้แตกต่างกันออกไป
เช่น เกณฑ์แรงงาน เกณฑ์สินทรัพย์รวม หรือสินทรัพย์ถาวร
ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์แรงงานที่ดูว่าจ้าง
เป็นหลักตามคำจำกัดความของ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) โดยวิสาหกิจขนาดย่อม
(Small Enterprises) มีจำนวนแรงงานไม่เกิน 50 คน
และวิสาหกิจขนาดกลาง (Medium Enterprises) มี
จำนวนแรงงาน 50 คนขึ้นไปแต่ไม่เกิน 200 คน แรงงาน
ในที่นี้รวมพนักงานที่ได้รับการว่าจ้างประจำและประเภท
ชั่วคราว

แหล่งข้อมูล

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รวบรวมข้อมูลทั้งข้อมูลปฐมภูมิ
(Primary Data) และทุติยภูมิ (Secondary Data) สำหรับ
ข้อมูลปฐมภูมิได้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ
ธุรกิจ SMEs จำนวน 15 ราย เพื่อรวบรวมความคิดเห็น
ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงและการประยุกต์ปรัชญานี้ในธุรกิจ และนำผล

ที่ได้จากการสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งมาใช้ในการพัฒนา
แบบสอบถาม (Questionnaire) ส่วนข้อมูลทุติยภูมิ
ได้แก่ ข้อมูลหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงในเอกสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร
เว็บไซต์ และงานวิจัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เกี่ยวข้อง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ในช่วงที่ประเทศไทยเริ่มมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) มีอัตราการ
เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วง พ.ศ. 2530 – พ.ศ. 2538
ซึ่งเป็นยุคสมัยที่รัฐบาลมีความพยายามผลักดันให้
ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจใน
ภูมิภาค ในปี พ.ศ. 2540 ประเทศได้ประสบสภาวะ
วิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงหรือที่เรียกว่าภาวะ
“ฟองสบู่แตก” เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศมีการ
เติบโตอย่างรวดเร็วเกินไปและไม่ได้อยู่บนรากฐานที่มั่นคง
สถาบันการเงินต้องล้มตัวลงไปหลายแห่งเพราะมีหนี้เสีย
ที่ไม่มีการชำระอย่างมากมาย ทำให้รัฐบาลต้องประกาศ
ลอยตัวค่าเงินบาท ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมต่างๆ
ต้องประสบปัญหาอย่างหนักจนถึงขั้นปิดกิจการและ
ต้องเลิกจ้างพนักงานจำนวนมาก นอกจากนี้ ปัญหาที่
สำคัญประการหนึ่งก็คือ ปัญหาของระบบต่างๆ ที่ขาด
ความมั่นคงและอ่อนไหวง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงของ
ปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทำให้มีภาวะความเสี่ยงสูง
(คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
2545) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็น
ถึงการที่สังคมไทยตกอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่าง
รวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์และลัทธิทุนนิยม ซึ่งเป็นที่มา
ของความเหลื่อมล้ำระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท
ทรงมีพระราชดำรัสเรื่องความพอเพียงมาตั้งแต่ พ.ศ.
2517 เนื่องจากทรงมีพระราชดำริว่าประเทศไทยไม่ควร
จะเติบโตอย่างรวดเร็วเกินไป เพราะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ
ของไทยยังไม่แข็งแกร่งเพียงพอ ทรงเห็นว่าประเทศไทย

ควรจะมีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพราะจะมีความมั่นคงและยั่งยืนมากกว่า พระองค์ได้พระราชทานแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (The Philosophy of Sufficiency Economy) แก่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542 เพื่อให้ประเทศสามารถรอดพ้นจากปัญหาเศรษฐกิจที่ทรุดหนักและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ในเวลาต่อมา สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ มาประชุมเพื่อสรุปพระราชดำรัสออกมาเป็น**ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** และได้นำมาจัดทำกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549) ควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการโดยกำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ สร้างรากฐานเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอก

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปหลักการที่สำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. กรอบแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตของสังคมไทย สามารถใช้ได้ทุกเมื่อ มุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนในการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์กับการปฏิบัติทั้งคนและองค์กรได้ทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม “ความพอเพียง” ต้องประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ ดังนี้:

◆ **ความพอประมาณ** หมายถึง ไม่ทำอะไรเกินตัว ไม่โลภมากหรือเล็งผลเลิศจนเกินไป ไม่ก่อหนี้สินโดยไม่จำเป็น แต่ต้องพิจารณาจากต้นทุนที่มีอยู่และดำเนินการให้เหมาะสมกับต้นทุนที่มีอยู่จริง

◆ **ความมีเหตุผล** หมายถึง การตัดสินใจที่ไม่ทำด้วยอารมณ์หรือความรู้สึก ไม่ทำตามกันโดยไม่มีเหตุผล แต่ทำด้วยความรู้เท่าทันและรู้จริง มีวัตถุประสงค์ในการกระทำที่ชัดเจน รู้จักเลือกระบบ กระบวนการวิธี เครื่องมือ อุปกรณ์หรือเทคโนโลยีให้เหมาะสมโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพิจารณาถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

◆ **การมีภูมิคุ้มกันที่ดี** หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมทั้งจากภายในและภายนอก

4. เงื่อนไข ในการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ บนพื้นฐานความพอเพียงนั้น ต้องอาศัยเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่

◆ **ความรู้** คือ ความรอบรู้ในวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาเชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผนและต้องมีความระมัดระวังในขั้นตอนการปฏิบัติ

◆ **คุณธรรม** คือ ความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญา ปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภมากและไม่ตระหนี่จนเกินไป

ดังนั้น จากคำนิยามของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสรุปได้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยปัจจัย 5 ปัจจัย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ เป้าหมายของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์กับองค์กรคือ การพัฒนาองค์กรที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ปฏิเสธความเจริญหรือเทคโนโลยีสมัยใหม่ แต่สอนให้คนรู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลง สามารถพึ่งพาตนเองได้เพื่อให้มีความสมดุล มั่นคง และยั่งยืนในที่สุด

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2554) ได้ยึดแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเช่นเดียวกับแผนฉบับที่ 9 โดยเน้นการเตรียมความพร้อมของสังคมและระบบเศรษฐกิจให้สามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เน้นการพัฒนาสังคมไทยไปสู่เศรษฐกิจภูมิปัญญา (Knowledge Economy) ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ ส่งเสริมภาคเอกชนให้มีความเข้มแข็งและมีธรรมาภิบาล (Corporate Governance) มีจิตสำนึกในการประกอบธุรกิจอย่างซื่อสัตย์ต่อผู้บริโภค ไม่แก่งแย่งแข่งขันจนเกินไป มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม แบ่งปันผลกำไรคืนสู่สังคม มีแนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เน้นการพัฒนาที่มีความสมดุล การเจริญเติบโตที่ยั่งยืน และสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเอง

ธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย

ในประเทศไทย ธุรกิจ SMEs เป็นธุรกิจของคนส่วนใหญ่ในประเทศ จำนวนผู้ประกอบการ SMEs มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 99 ของจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมดในประเทศ สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) รายงานว่าจำนวนวิสาหกิจทั้งประเทศในปี พ.ศ. 2551 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,836,377 ราย จำแนกเป็น SMEs 2,827,633 ราย คิดเป็น 99.7% ของวิสาหกิจทั้งหมดในประเทศ ในจำนวนนี้เป็นวิสาหกิจขนาดย่อม 99.6% ของ SMEs ทั้งหมด และเป็น

วิสาหกิจขนาดกลาง 0.4% ของ SMEs ทั้งหมด ในจำนวนวิสาหกิจ SMEs นี้ เมื่อจำแนกออกเป็นกลุ่มธุรกิจพบว่าจำนวน SMEs ที่อยู่ในภาคการค้าและซ่อมบำรุงมีสูงสุด โดยมีถึง 1,321,634 ราย คิดเป็น 46.7% ของ SMEs ทั้งหมด รองลงมาอยู่ในภาคบริการคิดเป็น 33.8% ส่วนภาคการผลิตมี SMEs 19.3% SMEs ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยวิสาหกิจขนาดย่อมมี 97.3% และวิสาหกิจขนาดกลางมีอยู่ 66.6% ของจำนวน SMEs ทั้งหมด

SMEs เป็นวิสาหกิจที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เพราะเป็นธุรกิจที่ใช้เงินทุนต่ำและสามารถช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก ทำให้ช่วยป้องกันแรงงานเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ และปริมณฑลได้ในระดับหนึ่ง (สสว., 2552) ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทยหลังจากวิกฤติเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 ภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น โดยมีกลยุทธ์สร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่มีจุดอ่อนในด้านการตลาดและการจัดการ จึงต้องให้ความช่วยเหลือในการให้ความรู้และสนับสนุนด้านเทคนิคต่างๆ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมากขึ้น เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถยืนหยัดและแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ ผลการศึกษานโยบายส่งเสริม SMEs ในโครงการ Thailand's SMEs Policy Review ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับ สสว. ใน พ.ศ.2553 - พ.ศ.2554 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพรวมการดำเนินงานของ SMEs โดยใช้ตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่สอดคล้องกับมาตรฐานขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา (OECD) และนำผลการศึกษามาใช้ในการเสนอแนะนโยบายและมาตรการส่งเสริมการพัฒนา SMEs ไทย ได้ชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนหลายประการของ SMEs ได้แก่ การทำงานที่มีประสิทธิภาพต่ำ ศักยภาพในการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนมีน้อย ขาดความ

พร้อมด้านเทคโนโลยี ขาดข้อมูลด้านงานวิจัย และยังมีนวัตกรรมไม่เพียงพอ

ในงานแถลงชี้แจงเศรษฐกิจ SMEs ไทย “ฟื้นเศรษฐกิจหลังวิกฤติน้ำท่วม” จัดโดย สสว. ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสมาคมธนาคารไทย สสว. ได้ประเมินสถานการณ์เศรษฐกิจ SMEs ไทยปี พ.ศ. 2554 ในรอบ 10 เดือน (มกราคม-ตุลาคม) เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2553 พบว่ามีการจัดตั้งกิจการ SMEs ใหม่จำนวน 49,912 ราย เพิ่มขึ้นร้อยละ 16.33 หรือเฉลี่ย 4,991 รายต่อเดือน ส่วนการยกเลิกกิจการมีจำนวน 6,663 กิจการ เพิ่มขึ้นร้อยละ 36.23 หรือเฉลี่ย 666 รายต่อเดือน โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภายใน เช่น สถานการณ์ทางการเมืองราคาน้ำมัน และต้นทุนการประกอบการที่สูงขึ้น ส่งผลให้เกิดการยกเลิกกิจการ SMEs ในธุรกิจบางประเภทเพิ่มขึ้นในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2554 พบว่ามี SMEs ที่จัดตั้งใหม่ทั่วประเทศ 3,523 ราย ส่วนกิจการที่ยกเลิกมีจำนวน 974 ราย ทั้งกิจการที่ตั้งใหม่และกิจการที่ยกเลิกส่วนใหญ่เป็นธุรกิจเกี่ยวกับการก่อสร้างทั่วไป บริการนันทนาการ และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ในด้านการส่งออกในปี พ.ศ. 2554 SMEs ส่งออกมีมูลค่ารวม 1,740,817 ล้านบาท เพิ่มขึ้น ร้อยละ 19.5 ประเทศคู่ค้าหลัก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น ฮองกง สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย ตามลำดับ สินค้าส่งออกหลักของ SMEs ไทย ได้แก่ อัญมณีและเครื่องประดับ พลาสติกและของที่ทำด้วยพลาสติก ยาง และของที่ทำจากยาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการทดสอบสมมติฐาน

❖ จากการศึกษาอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมไม้กระดานและสิ่งพิมพ์ อุตสาหกรรมยาง และพลาสติก อุตสาหกรรมโลหะและอโลหะ อุตสาหกรรมเครื่องจักรและอุปกรณ์การขนส่ง (Kantabutra, 2005)

พบว่า ผู้ประกอบการที่สามารถนำธุรกิจผ่านช่วงวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2541 ได้ดำเนินงานอย่างสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้วางแผนกำลังการผลิตตามความสามารถไม่เน้นการใช้เทคโนโลยีราคาแพง ไม่มุ่งไปที่ผลกำไรในระยะสั้น แต่เน้นความเป็นผู้นำในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรมของธุรกิจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดสมมติฐานที่ 1 ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้ประกอบการ SMEs ที่มีความเชื่อเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้นำปรัชญานี้ไปประยุกต์ในธุรกิจของตน

❖ ในงานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 15 ราย ได้พบข้อมูลที่เหมือนกันประเด็นหนึ่ง นั่นคือ การที่ผู้ประกอบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะประยุกต์ทั้งหมดในองค์กรหรือประยุกต์เป็นบางแผนกหรือบางด้าน ก็ทำให้ผู้ประกอบการสามารถเห็นผลจากการปฏิบัติได้ในภาพรวมไม่มากก็น้อย ดังนั้นจึงเป็นที่มาของสมมติฐานที่ 2 ในการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานที่ 2 ผู้ประกอบการ SMEs ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ไม่ว่าจะประยุกต์ทั่วทั้งองค์กรหรือบางส่วนสามารถเห็นผลของการนำปรัชญานี้ไปใช้ในภาพรวม

❖ จากงานวิจัยของสถาบันไทยพัฒนาที่จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มองค์กรจำนวน 626 กลุ่ม ซึ่งมีกลุ่มธุรกิจรวมอยู่ด้วยนั้น พบว่า ธุรกิจเหล่านี้มีการผลิตและการบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณ ไม่มีรายจ่ายเกินรายได้ โดยสามารถลดหนี้สินต่อทรัพย์สินและหนี้สินต่อทุนให้มีความพอดีหรือมีขนาดเท่ากัน (พิพัฒน์ ยอดพฤติการ, 2550) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าธุรกิจ SMEs ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์จะมีความเกี่ยวข้องกับการลดหนี้สินหรือไม่ จึงเป็นที่มาของสมมติฐานที่ 3 ดังนี้

สมมติฐานที่ 3 บริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงที่ถูกลำไปประยุคต์ในการดำเนินธุรกิจของ SMEs มีความเกี่ยวข้องกับการลดหนี้สิน

❖ ประเด็นที่น่าสนใจประการหนึ่งที่ผู้วิจัยพบจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวน 15 ราย คือ ความรู้สึกมั่นคงในการดำเนินธุรกิจต่อไปเพราะบริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงมุ่งเน้นผลลัพธ์ในระยะยาว โดยการสร้างภูมิคุ้มกันและเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ประกอบการ SMEs ที่ประยุคต์บริษัทฯ นี้ในการดำเนินธุรกิจจึงมีความรู้สึกมั่นคงในการทำธุรกิจนี้ต่อไปในอนาคต จึงเป็นที่มาของสมมติฐานที่ 4 ในการทดสอบ ดังนี้

สมมติฐานที่ 4 ผู้ประกอบการ SMEs ที่นำบริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุคต์ในการดำเนินธุรกิจ มีความรู้สึกมั่นคงในการทำธุรกิจนี้ต่อไป

❖ เอกสารที่จัดทำโดยโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย-UNDP (มกราคม 2550) ได้สรุปว่ามีวิสาหกิจทั้งเล็กและใหญ่หลายแห่งนำแนวทางของบริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน ซึ่งการประยุคต์สามารถทำได้ในหลายรูปแบบ เพราะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกของแต่ละองค์กร (ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล, 2550) ในปี พ.ศ. 2544 องค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ได้เริ่มนำบริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุคต์ เช่น ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) บริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) บริษัท แพรนต้า จิวเวลรี่ จำกัด (มหาชน) เป็นต้น โดยมีหลักการทำธุรกิจอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณ และพยายามอนุรักษ์สภาพแวดล้อม (ประชาชาติธุรกิจ ฉบับที่ 3748 วันที่ 12 ธันวาคม 2548 หน้า 56) ฉะนั้นวิสาหกิจไม่ว่าจะเป็นขนาดใดก็ตามก็ควรจะสามารถนำบริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงไปประยุคต์ในการดำเนินงานได้ ดังนั้น จึงกำหนดสมมติฐานที่ 5 ดังนี้

สมมติฐานที่ 5 การประยุคต์บริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของวิสาหกิจ

❖ ผู้วิจัยต้องการทดสอบถึงความแตกต่างของ SMEs ประเภทที่ให้บริการและ SMEs ประเภทที่ไม่ใช่บริการ ว่าความแตกต่างของประเภทธุรกิจจะทำให้การประยุคต์บริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันหรือไม่ในด้านต่างๆ ของการดำเนินธุรกิจ จึงกำหนดสมมติฐานข้อที่ 6 ดังนี้

สมมติฐานที่ 6 SMEs ประเภทบริการ (Service) และ SMEs ที่ไม่ใช่บริการ (Non-Service) จะมีความแตกต่างกันในการประยุคต์บริษัทฯ เศรษฐกิจพอเพียงในนโยบายด้านต่างๆ ดังนี้:

- การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมตามหลักการ
- การควบคุมดูแลให้มีการใช้ทรัพยากรในการทำงานอย่างประหยัด
- มีการเตรียมพร้อมสำหรับโอกาสและความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น
- มีการรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกกิจการเพื่อการตรวจสอบหรือการประเมินสถานการณ์ทางธุรกิจในระยะเวลาดังกล่าว
- กิจการมีการแข่งขันกับผู้อื่นอย่างมีจรรยาบรรณ
- มีความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจซื้อตรงต่อลูกค้า
- มีการจ่ายค่าแรงหรือค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและตรงเวลาให้แก่พนักงาน
- มีการบริหารจัดการทางการเงินอย่างโปร่งใสมีหลักการที่ดี

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้มีการออกแบบวิจัยร่วมกันระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยงานวิจัย

เชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 ราย เป็นวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 10 ราย และวิสาหกิจขนาดกลางจำนวน 5 ราย เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณเป็นการเก็บข้อมูลโดยการสำรวจวิสาหกิจ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากร (Population) ประชากรในการวิจัยคือ วิสาหกิจ SMEs ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากข้อมูลของ สสว. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 - 2554 พบว่า SMEs เหล่านี้กระจายตัวอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมาณสูงถึงกว่าร้อยละ 90 ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อมูลของ สสว. แล้ว ผู้วิจัยจึงตัดสินใจใช้ธุรกิจ SMEs ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเป็นประชากรในการทำวิจัยและดำเนินการสุ่มตัวอย่างจากประชากรนี้

2. ขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ผู้วิจัยได้ใช้หลักเกณฑ์เชิงคุณภาพ (Qualitative Criteria) ในการกำหนดจำนวนตัวอย่าง โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ลักษณะของปัญหาที่วิจัย จำนวนตัวแปรที่ใช้ พื้นที่สำรวจเทคนิคทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และทรัพยากรในการทำวิจัย (Churchill, 1995) ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ทั้งหลายเหล่านี้ จึงกำหนดขนาดตัวอย่างวิสาหกิจ SMEs อย่างน้อยจำนวน 300 วิสาหกิจที่ต้องตอบแบบสอบถามอย่างสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่งถือว่ามีความเพียงพอสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีกลุ่มย่อยมาก คือ มีเพียงวิสาหกิจเพียง 2 กลุ่ม คือ ขนาดย่อมและขนาดกลางเท่านั้น และเป็นการเก็บข้อมูลในพื้นที่เขตเดียวคือกรุงเทพมหานคร (Sudman, 1976)

3. การสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ใช้วิธีการสุ่มแบบมีเป้าหมาย (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากรายชื่อวิสาหกิจ SMEs ที่อยู่ในทำเนียบ The Federations of Thai Industries, Directory 2007 ฉบับครบรอบ

40 ปี พ.ศ. 2550 ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ทั้งนี้ ในทำเนียบมีรายชื่อวิสาหกิจ SMEs ในประเทศไทยอยู่จำนวน 368,320 ราย กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีวิสาหกิจ SMEs อยู่มากที่สุดถึงร้อยละ 97.3 (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2551) จึงดำเนินการสุ่มรายชื่อ SMEs เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

4. วิธีการเก็บข้อมูล (Data Collection Method)

ในขั้นตอนแรก ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ (Personal In-depth Interview) ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กจำนวน 10 ราย และขนาดกลางจำนวน 5 ราย เพื่อรับทราบถึงทัศนคติและความคิดเห็นของผู้ประกอบการที่มีต่อปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ (Pretest) แบบสอบถามกับผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 20 ราย หลังจากที่ได้ปรับปรุงแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงได้จัดส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงใหม่ไปยังกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร ตามรายชื่อที่อยู่ใน The Federation of Thai Industries, Directory 2007 โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลสามวิธี ได้แก่ (1) ส่งแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-questionnaire) จำนวน 1,060 ราย (2) ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (Mailed Questionnaire) จำนวน 300 ราย และ (3) เข้าพบผู้ประกอบการ SMEs ให้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-Administered Questionnaire) จำนวน 160 ราย รวมจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยัง SMEs ทั้งหมด 1,520 ราย แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนทั้งหมดมีจำนวน 365 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.01 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด ผู้ตอบทุกรายที่ส่งแบบสอบถามกลับคืนมาจะได้รับของที่ระลึกจากผู้วิจัย เมื่อได้ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับพบว่า มีแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนตามคำแนะนำจำนวน 325 ราย คิดเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้ร้อยละ 21.38 ของจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปทั้งหมด

ตารางที่ 1 จำนวนการส่งแบบสอบถามและจำนวนที่ได้รับกลับคืน

	อิเล็กทรอนิกส์	ส่งทางไปรษณีย์	เข้าพบให้ตอบด้วยตนเอง	รวม
ส่งออก	1,060	300	160	1,520
ได้รับ (สมบูรณ์)	152	51	122	325
ได้รับ (ไม่สมบูรณ์)	33	-	7	40

5. เครื่องมือในการวิจัย (Research Instrument)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถามร่วมกับคำถามบางส่วนซึ่งได้ปรับมาจากข้อมูลของ สสว. โดยแบบสอบถามได้รับการออกแบบให้ตรงกับวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย แบ่งคำถามออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

(1) ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (Demographic Data) มี 4 ข้อ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ทำงานตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน และตำแหน่งหน้าที่

(2) คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกิจการ (Business Profile) มี 3 ข้อ ได้แก่ ประเภทธุรกิจ จำนวนลูกจ้าง/พนักงาน และระยะเวลาที่ดำเนินธุรกิจ

(3) คำถามเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มี 2 ข้อ ได้แก่ ความเชื่อและความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

(4) คำถามเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในองค์กร มี 9 ข้อ ได้แก่ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ การประยุกต์ทั้งองค์กรหรือบางส่วน การประยุกต์อย่างเป็นทางการหรือไม่ทางการ ระยะเวลาในการนำไปประยุกต์ ผลในภาพรวมของการนำปรัชญาไปประยุกต์ การพิจารณาผลของการนำปรัชญาไปประยุกต์ การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่างๆ การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไปในอนาคต และการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs

6. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ในการทดสอบสมมติฐานได้ใช้เทคนิคทางสถิติที่เหมาะสมในการทดสอบ (Inferential Analysis) และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor analysis) เพื่อวัดความกลมกลืนของปัจจัยทั้ง 5 ประการในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ (Measurement Model)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ: การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 15 ราย เป็นเจ้าของวิสาหกิจขนาดย่อมจำนวน 10 ราย และเจ้าของวิสาหกิจขนาดกลางจำนวน 5 ราย ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อรับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการสัมภาษณ์ได้ผลสรุปที่ตรงกันว่าผู้ประกอบการทุกรายรู้จักความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าเป็นการเดินทางสายกลาง รู้จักการประหยัดอดออม ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัว ผู้ให้สัมภาษณ์ได้นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในการทำธุรกิจเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปจนถึง 40 ปี และมีความพอใจในผลของการประยุกต์ปรัชญานี้ในการทำงานและเชื่อว่าในระยะยาวปรัชญานี้จะสามารถช่วยให้ธุรกิจมีความมั่นคงและยั่งยืน ซึ่งทำให้มีความสบายใจเพราะไม่มีหนี้สินที่ต้องแบกรวดเงินไป

ครอบครัวลูกจ้าง/พนักงานก็อยู่ได้อย่างมีความสุขตามฐานะของตน ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนตอบว่าจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจต่อไป เพราะผลจากการนำปรัชญานี้ไปประยุกต์คือ ความเป็นอยู่ที่ดี และช่วยให้มีความรู้สึกที่มั่นคงในการประกอบอาชีพโดยให้ความสำคัญกับความมั่นคงของธุรกิจในระยะยาวมากกว่าเป้าหมายยอดขาย หรือกำไรในช่วงสั้น และเชื่อว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจนั้น เป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมกับการทำธุรกิจในสภาวะแวดล้อมในปัจจุบัน ผู้ประกอบการทั้ง 15 ราย ต่างตระหนักในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพราะเป็นสิ่งที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในธุรกิจ และให้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ: การสำรวจผู้ประกอบการ SMEs

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้ (1) ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ข้อมูลของธุรกิจ SMEs กลุ่มตัวอย่าง (3) การรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (4) การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจ SMEs (5) การทดสอบสมมติฐาน และ (6) การวิเคราะห์ความกลมกลืนของปัจจัยทั้ง 5 ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินงานของ SMEs จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา (Measurement Model)

□ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลประชากรของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ SMEs

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 325 ราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.08 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.69 ส่วนใหญ่ทำธุรกิจมาแล้วมากกว่า 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.08 และส่วนใหญ่เป็นเจ้าของธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 44.62

□ ส่วนที่ 2 ข้อมูลของธุรกิจ SMEs

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประเภทธุรกิจ จำนวนแรงงาน และระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ จากกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 325 ตัวอย่าง สามารถแจกแจงประเภทของธุรกิจของกลุ่มตัวอย่าง SMEs เป็น 2 ประเภท คือ เป็นธุรกิจประเภทผลิตหรือจำหน่ายร้อยละ 67.08 และเป็นธุรกิจบริการร้อยละ 32.92 ในด้านการจ้างแรงงาน ร้อยละ 77.23 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นวิสาหกิจขนาดย่อมโดยมีการจ้างแรงงานไม่เกิน 50 คน ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางที่มีการจ้างแรงงานตั้งแต่ 50 คนขึ้นไปแต่ไม่เกิน 200 คน มีอยู่ร้อยละ 22.77 ส่วนใหญ่ดำเนินธุรกิจมาเป็นเวลาน้อยกว่า 5 ปี มีอยู่ร้อยละ 26.46 รองลงมา คือ ทำธุรกิจมาประมาณ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.23 และมากกว่า 20 ปี มีอยู่ร้อยละ 23.69 ของจำนวน SMEs กลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงานและตำแหน่งหน้าที่ของผู้ประกอบการ

ปัจจัยประชากร	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	58	17.85
31-40 ปี	127	39.08
41-50 ปี	72	22.15
51-60 ปี	53	16.31
มากกว่า 60 ปี	15	4.62
รวม	325	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	54	16.62
ปริญญาตรี	168	51.69
สูงกว่าปริญญาตรี	103	31.69
รวม	325	100.00
ระยะเวลาการทำงาน		
ต่ำกว่า 3 ปี	28	8.62
3-8 ปี	69	21.23
9-15 ปี	73	22.46
16-20 ปี	54	16.62
มากกว่า 20 ปี	101	31.08
รวม	325	100.00
ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้อำนวยการ/ผู้จัดการ/ผู้จัดการทั่วไป	65	20
กรรมการผู้จัดการ	62	19.07
เจ้าของกิจการ	145	44.62
ผู้บริหารตำแหน่งต่างๆในองค์กร	53	16.31
รวม	325	100.00

ตารางที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง SMEs จำแนกตามประเภทธุรกิจ การว่าจ้างแรงงาน และระยะเวลาการทำธุรกิจ

ข้อมูลของธุรกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทธุรกิจ		
ทำการผลิตหรือจำหน่าย	218	67.08
ให้บริการ	107	32.92
รวม	325	100.00
จำนวนพนักงานหรือลูกจ้าง		
น้อยกว่า 50 คน	251	77.23
50-200 คน	74	22.77
รวม	325	100.00
ระยะเวลาดำเนินธุรกิจ		
น้อยกว่า 5 ปี	86	26.46
6-10 ปี	82	25.23
11-15 ปี	41	12.62
16-20 ปี	39	12.00
มากกว่า 20 ปี	77	23.69
รวม	325	100.00

□ ส่วนที่ 3 การรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง SMEs

การรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้แบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ความเชื่อและความหมาย ในด้านความเชื่อเรื่องความพอเพียง ผู้ที่ตอบว่าเชื่อ “มาก” มีร้อยละ 48.62 ที่ตอบว่าเชื่อ “มากที่สุด” มีร้อยละ 25.23 เชื่อปานกลางมีอยู่ร้อยละ 24 ผู้ที่ตอบว่าเชื่อน้อยจนถึงน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 2.14 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด สำหรับ

ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ คำตอบที่ถูกเลือกมากที่สุดคือ “แนวทางการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลางพอประมาณ” (ร้อยละ 21.63) ข้อความที่มีความถี่อันดับ 2 และ อันดับ 3 คือ “มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น” (ร้อยละ 15.57) และ “มีความพอใจกับฐานะความเป็นอยู่ในปัจจุบัน” (ร้อยละ 15.33) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การรับรู้ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มตัวอย่าง SMEs

การรับรู้ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	ร้อยละ
ความเชื่อในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		
น้อยที่สุด	3	0.92
น้อย	4	1.23
ปานกลาง	78	24.00
มาก	158	48.62
มากที่สุด	82	25.23
รวม	325	100.00
ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
แนวทางการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักทางสายกลางพอประมาณ	264	21.63
มีความพอใจกับฐานะความเป็นอยู่ในปัจจุบัน	187	15.33
มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น	190	15.57
มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ทำอยู่	177	14.51
ต้องเตรียมพร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่อาจเกิดขึ้น	120	9.84
ทำงานให้มีต้นทุนน้อยที่สุดเพื่อความประหยัด	85	6.97
ไม่ต้องการให้เกิดความเสี่ยงภัยใดๆ ในการดำเนินธุรกิจ	88	7.21
ไม่เพิ่มทุนโดยไม่จำเป็น	109	8.93
รวม	1220	100.00

□ ส่วนที่ 4 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจ SMEs

ในส่วนที่ 4 มีคำถามอยู่หลายประเด็น ผลของการวิเคราะห์ในประเด็นเรื่องการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ที่ตอบว่ามีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในระดับมากถึงมากที่สุดมีสัดส่วนรวมกันร้อยละ 46.46 (ที่ตอบว่ามากมีร้อยละ 37.54 และที่ตอบว่ามากที่สุดมีร้อยละ 8.92) ที่ตอบว่าประยุกต์ปานกลางมีร้อยละ 46.15 ที่ตอบว่า

ประยุกต์น้อยจนถึงน้อยที่สุดมีอยู่เพียงร้อยละ 7.4 กลุ่มตัวอย่าง SMEs ร้อยละ 58.46 ตอบว่ามีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์เป็นบางส่วนในองค์กร และที่นำไปประยุกต์ทั้งหมดทั่วทั้งองค์กรมีอยู่ร้อยละ 41.54 โดยมีการเขียนไว้อย่างชัดเจนในนโยบายหรือแผนการตลาดร้อยละ 9.54 ที่ไม่ได้เขียนไว้แต่ได้มีการกล่าวถึงในที่ประชุมมีอยู่ร้อยละ 78.46 และที่ไม่ได้กำหนดเรื่องนี้ไว้และไม่เคยมีการพูดคุยเรื่องนี้เลยมีอยู่ร้อยละ 12.00

สำหรับคำถามเรื่องระยะเวลาที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ คำตอบที่พบมากที่สุด ร้อยละ 44.92 คือ ได้มีการนำปรัชญานี้ไปประยุกต์เป็นเวลาน้อยกว่า 3 ปี รองลงไปอันดับ 2 ร้อยละ 27.69 ตอบว่าประยุกต์เป็นเวลา 3-5 ปี อันดับ 3 ร้อยละ 10.46 ตอบว่าประยุกต์ประมาณ 6-10 ปี และที่ตอบว่าประยุกต์มานานกว่า 15 ปีมีอยู่ร้อยละ 6.46 และที่ไม่ได้นำไปประยุกต์เลยมีอยู่ร้อยละ 9.23 และเมื่อนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์แล้วเห็นผลในภาพรวมทั้งในระดับมากและปานกลางมีคำตอบเท่ากันคือ ร้อยละ 40.62 ส่วนที่เห็นผลมากที่สุดมีคำตอบร้อยละ 9.23 ที่เห็นผลน้อยถึงน้อยที่สุดรวมกันมีอยู่ร้อยละ 9.54 ของจำนวนตัวอย่าง SMEs ทั้งหมด ซึ่งการเห็นผลในภาพรวมของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจนั้นมีคำถามว่าผู้ตอบพิจารณาจากอะไร พบว่าจำนวนคำตอบสูงสุดคือ “พนักงานหรือคนงานมีความสุขในการทำงาน” โดยมีผู้ตอบข้อนี้ร้อยละ 13.45 อันดับ 2 คือพิจารณาจาก “จำนวนหนี้สินลดลง” มีผู้ตอบข้อนี้ร้อยละ 12.59 อันดับ 3 คือ “รู้สึกมั่นคงในการทำธุรกิจนี้ต่อไป” มีผู้ตอบร้อยละ 12.43

สำหรับคำถามที่ว่า SMEs ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจด้านใดนั้น ผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ คำตอบที่มีความถี่สูงสุดได้แก่ “การประหยัดพลังงาน เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน ฯลฯ” มีผู้ตอบ 225 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 10.83 ของ

จำนวนคำตอบทั้งหมด อันดับ 2 ได้แก่ “การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การใช้ของรีไซเคิล การนำกลับมาใช้ใหม่ ฯลฯ” คิดเป็นร้อยละ 10.25 สำหรับคำตอบอันดับ 3 ได้แก่ “การใช้เงินงบประมาณอย่างรอบคอบ” คิดเป็นร้อยละ 9.77 และในอนาคต SMEs จะประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากน้อยเพียงใดนั้น คือ คำตอบว่า “มาก” มีผู้ตอบ ร้อยละ 56.92 รองลงมาคือ “มากที่สุด” มีร้อยละ 29.85 อันดับที่ 3 คือ “ปานกลาง” มีร้อยละ 1.69 ผู้ที่ตอบว่าจะประยุกต์น้อยจนถึงน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 1.54

ในด้านการดำเนินงานของ SMEs ผลการวิเคราะห์พบว่า คำตอบแทบทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยคำตอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.5662 ได้แก่ “มีความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจซื้อตรงต่อลูกค้า” อันดับ 2 ได้แก่ “ทำธุรกิจโดยไม่เอาเปรียบลูกค้า” มีค่าเฉลี่ย 4.5169 อันดับ 3 ได้แก่ “ไม่เอาเปรียบพนักงานหรือคนงาน” มีค่าเฉลี่ย 4.5108 ค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ 3.8123 ได้แก่ “มีการจัดสรรค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ลูกค้า พนักงาน ผู้แทน/ผู้จัดจำหน่าย” และ “มีการรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกกิจการเพื่อการตรวจสอบหรือประเมินสถานการณ์ในระยะเวลาต่างๆ” มีค่าเฉลี่ย 3.8431 ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของนโยบายการดำเนินงานของ SMEs ในด้านต่างๆ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนินงานของ SMEs

การดำเนินงาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
1. ดำเนินธุรกิจโดยยึดหลักความพอดีไม่ตั้งเป้ามากเกินไปจนเกินขีดความสามารถของกิจการ	4.0677	.8579
2. ให้ความสำคัญกับการมีผลกำไรที่เหมาะสมทั้งในระยะสั้นและยาว	4.0677	.7339
3. ใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมตามหลักการ	3.9754	.7694
4. ควบคุมดูแลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	4.2062	.7560
5. หลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่ไม่จำเป็นในการดำเนินธุรกิจ	4.1077	.8188
6. มีการฝึกสอนอบรมคนงานให้มีความรู้ความสามารถในการทำงาน	4.0062	.8351
7. มีความยืดหยุ่นในการบริหารพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้กิจการอยู่รอดได้	4.2954	.7150
8. มีการเตรียมพร้อมสำหรับโอกาสและความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น	4.0646	.7487
9. มีการจัดสรรค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม	3.8123	.8670
10. มีการรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกกิจการเพื่อตรวจสอบหรือประเมินสถานการณ์ในระยะเวลาต่างๆ	3.8431	.8031
11. หาความรู้ใหม่เพื่อแสวงหาเพิ่มโอกาสทางธุรกิจอยู่เสมอ	4.1815	.7901
12. ทำธุรกิจโดยไม่เอาเปรียบลูกค้า	4.5169	.6458
13. ไม่เอาเปรียบพนักงานหรือคนงาน	4.5108	.6740
14. กิจการมีการแข่งขันกับผู้อื่นอย่างมีจรรยาบรรณ	4.3508	.6334
15. มีการปฏิบัติที่ดีต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ผู้ถือหุ้น ลูกค้า Suppliers พนักงาน หรือชุมชนใกล้เคียง	4.2369	.6955
16. มีความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจซื้อตรงต่อลูกค้า	4.5662	.6030
17. มีการจ่ายค่าแรงหรือค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและตรงเวลาให้พนักงาน	4.4154	.7134
18. มีการบริหารจัดการทางการเงินอย่างโปร่งใสมีหลักการที่ดี	4.4092	.6633

□ ส่วนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ทดสอบมีทั้งหมด 6 ข้อ ผลของการทดสอบสมมติฐานโดยใช้เทคนิคทางสถิติที่เหมาะสมและกำหนดค่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 พบว่า ความเชื่อในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและระดับการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจมีความสัมพันธ์กันในทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญ ผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้ประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ว่าจะทั่วทั้งหมดในธุรกิจหรือเพียงบางส่วน สามารถเห็นผลในภาพรวมของการนำปรัชญานี้ไปประยุกต์อย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ผลของการทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในการดำเนินธุรกิจไม่มี

ความสัมพันธ์กับการลดจำนวนหนี้สินของธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ในนโยบายหรือแผนการตลาดมีความสัมพันธ์กับความรูสึกมั่นคงในการทำธุรกิจนี้ต่อไปอย่างมีนัยสำคัญ ผลการทดสอบยังพบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดธุรกิจแต่อย่างใด (ค่า $p < 0.05$) นอกจากนี้ การทดสอบความแตกต่างระหว่าง SMEs สองกลุ่มที่ผลิตหรือจำหน่ายสินค้าและกลุ่มที่ให้บริการพบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในนโยบายด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 7 ประการ ได้แก่ การควบคุมดูแลให้มีการใช้ทรัพยากรในการทำงานอย่างประหยัด การเตรียมพร้อมสำหรับ

โอกาสและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การรวบรวมข้อมูล ทั้งภายในและภายนอกธุรกิจเพื่อการตรวจสอบหรือ การประเมินสถานการณ์ในระยะเวลาต่างๆ การแข่งขัน กับผู้อื่นอย่างมีจรรยาบรรณ ความรับผิดชอบในการ

ดำเนินธุรกิจซื้อตรงต่อลูกค้า การจ่ายค่าแรงหรือค่าตอบแทน อย่างเหมาะสมและตรงเวลาให้แก่พนักงาน และการบริหารจัดการทางการเงินอย่างโปร่งใส (ตารางที่ 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 6 ข้อ)

ตารางที่ 6 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวสถิติที่ใช้	p	ผลการทดสอบ	ความหมาย
H ₁	Spearman's Correlation	p = .0000	ปฏิเสธ H ₀	ความเชื่อในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและระดับการประยุกต์ใน SMEs มีความสัมพันธ์กัน
H ₂	Spearman's Correlation	p = .0000	ปฏิเสธ H ₀	SMEs ที่มีการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ว่าจะทั่วทั้งองค์กรหรือบางส่วน สามารถเห็นผลของการนำปรัชญานี้ไปประยุกต์ในภาพรวม
H ₃	Pearson's Chi-square	p = .401	ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀	การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดไว้ในนโยบายหรือแผนการตลาดไม่มีความสัมพันธ์กับการลดหนี้สิน
H ₄	Pearson's Chi-square	p = .043	ปฏิเสธ H ₀	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่กำหนดไว้ในนโยบาย/แผนการตลาดมีความสัมพันธ์กับความรู้ที่มั่นคงในการทำธุรกิจ
H ₅	Pearson's Chi-square	p = .370	ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀	การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของวิสาหกิจ
H _{6.1} H _{6.2} H _{6.3} H _{6.4} H _{6.5} H _{6.6} H _{6.7}	Independent t-test Independent t-test Independent t-test Independent t-test Independent t-test Independent t-test Independent t-test	p = 0.345 p = 0.352 p = 0.083 p = 0.164 p = 0.504 p = 0.557 p = 0.621	ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀ ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀ ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀ ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀ ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀ ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀ ไม่สามารถปฏิเสธ H ₀	SMEs ที่เป็นผู้ผลิต/จัดจำหน่ายไม่มีความแตกต่างจาก SMEs ที่เป็นผู้ให้บริการในเรื่อง: - - การควบคุมให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด - การเตรียมพร้อมสำหรับโอกาสและความเสี่ยงต่างๆ - การรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกเพื่อตรวจสอบหรือประเมินสถานการณ์ในระยะเวลาต่างๆ - การแข่งขันกับผู้อื่นอย่างมีจรรยาบรรณ - ความรับผิดชอบต่อการค้าดำเนินธุรกิจซื้อตรงต่อลูกค้า - จ่ายค่าแรงหรือค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและตรงเวลาแก่พนักงาน - มีหลักบริหารจัดการทางการเงินอย่างโปร่งใส

□ ส่วนที่ 6 โมเดลการวัด (Measurement Model)

ในการทดสอบโมเดลเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีความกลมกลืน (Fit) กับข้อมูลการดำเนินงานของ SMEs หรือไม่ ผู้วิจัยได้ให้ผู้ประกอบการ SMEs ตอบว่าธุรกิจของตนมีการปฏิบัติอย่างไรบ้าง โดยมีสเกลของการวัดเป็น Likert 5-point Scale ตัวแปร 5 ตัวในการวัด ได้แก่

ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม โดยใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ในการวัดโมเดลปัจจัยทั้ง 5 ตัวของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีความกลมกลืนกับข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาหรือไม่โดยใช้โปรแกรม AMOS Version 18 ทั้งนี้ ได้มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของคำถามข้อ 17 ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับ

การทำธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 18 ข้อ อัลฟามีค่าเท่ากับ 0.926 ซึ่งมีค่าสูงใกล้เคียงกับ 1 ซึ่ง วัดจากค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าสัมประสิทธิ์ แสดงให้เห็นว่าคำถามมีความน่าเชื่อถือสูง

ตารางที่ 7 Standardized Factor Loadings Means Standard Deviations Composite Reliabilities

ตัวแปร	F1 พอประมาณ	F2 เหตุผล	F3 ภูมิคุ้มกัน	F4 ความรู้	F5 คุณธรรม
X2	.794				
X4	.907				
X3		.802			
X7		.581			
X18		.809			
X8			.783		
X10			.705		
X6				.840	
X9				.854	
X11				.697	
X12					.756
X13					.821
X14					.666
X15					.694
X16					.816
X17					.855
Mean	4.1369	4.2266	3.9538	4.0000	4.4328
S.D.	.7495	.7159	.7759	.8307	.6623
CR	.7265	.5403	.5550	.6402	.5945

ตารางที่ 7 แสดงค่า Standardized Factor Loadings ของตัวแปร 16 ตัว (X1 และ X5 ได้ถูก ตัดออกไป เนื่องจากมี Standardized Factor Loading ต่ำกว่า 0.05) (Hair et al., 2006) ผลการวิเคราะห์ พบว่า Factor Loadings ของตัวแปร 16 ตัวมีค่าตั้งแต่ .581 (x7---> F2) ถึง .907 (x4---> F1) ซึ่งเป็นค่า ที่สูงกว่า 0.70 ตามเกณฑ์ที่กำหนด (Schumacker &

Lomax, 2004) Standardized Factor Loadings ทั้ง 16 ตัวมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ค่าเฉลี่ยของปัจจัยคุณธรรม มีค่าสูงสุด (4.4328) ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ภูมิคุ้มกัน (3.9538) Composite Reliability (CR) ของ ปัจจัยทั้ง 5 ตัวมีค่าตั้งแต่ .5403 ถึง .7265 โดยมี รายละเอียด ของแต่ละ Factor แสดงในตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า Composite Reliability ของแต่ละปัจจัย

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่า Composite Reliability
ความพอประมาณ - การมีผลกำไรที่เหมาะสมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว - การควบคุมดูแลให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด	4.1369	.7495	.7265
ความมีเหตุผล - การใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมตามหลักการ - ความยืดหยุ่นในการบริหารพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อให้กิจการอยู่รอดได้	4.2266	.7159	.5403
ภูมิคุ้มกัน - การเตรียมพร้อมสำหรับโอกาสและความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น - การรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกกิจการ เพื่อการตรวจสอบ หรือประเมินสถานการณ์ทางธุรกิจ ในระยะเวลาต่างๆ	3.9538	.7759	.5550
ความรู้ - การฝึกสอนอบรมคนงานให้มีความรู้ความสามารถในการทำงาน - การจัดสรรค่าใช้จ่ายเพื่อพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการ ทั้งทางตรงและทางอ้อม - การหาความรู้ใหม่เพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ อยู่เสมอ	4.00	.8307	.6402
ความมีคุณธรรม - ทำธุรกิจโดยไม่เอาเปรียบลูกค้า - ไม่เอาเปรียบพนักงานหรือคนงาน - แข่งขันกับผู้อื่นอย่างมีจรรยาบรรณ - มีการปฏิบัติที่ดีกับผู้เกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม - มีความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจซื้อตรงต่อลูกค้า - จ่ายค่าแรงหรือค่าตอบแทนอย่างเหมาะสมและตรงเวลา ให้พนักงาน	4.4328	.6623	.5945

ตารางที่ 9 แสดงค่า Fit Statistics ของ CFA โดยพิจารณาจากเกณฑ์ต่างๆ ได้แก่ สัดส่วนของ Chi-square ต่อ Degree of Freedom เท่ากับ 2.346 ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ว่าสัดส่วนของ Chi-square ต่อ Degree of Freedom ควรมีค่าต่ำกว่า 3 นอกจากนี้ค่าอื่นๆ เช่น NFI CFI และ GFI ทั้ง 3 ตัวมีค่าสูงกว่า 0.90 ส่วน RMR และ RMSEA แสดงค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ นั่นคือ

ต่ำกว่าหรือใกล้เคียงกับ 0.05 (Hair et al., 2006) จากค่า Fit Indices ทั้งหมดที่กล่าวมานี้แสดงว่าโมเดลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วยปัจจัย 5 ตัว ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม มีความกลมกลืนกับชุดข้อมูลของ SMEs จำนวน 325 กิจการอย่างน่าพอใจ (Model Satisfactorily Fits to the Data)

ตารางที่ 9 Fit Statistics for the Confirmatory Factor Analysis

Fit Statistics	Value
Chi-square	190.056
Degree of Freedom	81
Chi-square/Degree of Freedom	2.346
Normed Fit Index (NFI)	.935
Comparative Fit Index (CFI)	.961
Goodness-of-Fit Index (GFI)	.935
Root-Mean-Square Residuals (RMR)	.030
Root-Mean-Square Error Approximation (RMSEA)	.064

การอภิปรายผล

(1) ข้อมูลประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรของผู้ประกอบการ SMEs ได้แก่ อายุ การศึกษา ระยะเวลาที่ทำงาน และตำแหน่งหน้าที่ในองค์กร ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลได้ว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่อยู่ในมีอายุเกิน 30 ปีขึ้นไปแทบทั้งสิ้น จึงมีประสบการณ์พอสมควรในการดำเนินชีวิต ในด้านการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีทั้งสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปมีโอกาสได้รับการศึกษามากขึ้น สำหรับอายุนาน ผู้ประกอบการ SMEs ที่

ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุการทำงานยาวนานกว่า 20 ปีขึ้นไป ดังนั้น จึงสามารถอนุมานได้ว่า ผู้ประกอบการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในการทำงานมานานสำหรับในด้านตำแหน่งหน้าที่พบว่า ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของธุรกิจ นอกเหนือจากเป็นเจ้าของธุรกิจแล้ว ตำแหน่งหน้าที่อื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารระดับสูงทั้งสิ้น เช่น ผู้อำนวยการ ผู้จัดการทั่วไป หรือผู้บริหารในตำแหน่งต่างๆ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามนี้มีประสบการณ์และมีบทบาทสำคัญในวิสาหกิจของตน การเก็บข้อมูลของงานวิจัยเรื่องนี้นับว่าตรงกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นที่ต้องการของงานวิจัย

(2) ข้อมูลของธุรกิจ SMEs กลุ่มตัวอย่าง

จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง SMEs ที่เก็บได้พบว่า **ประเภทของธุรกิจ** SMEs อยู่ในกลุ่มที่ทำการผลิตหรือจัดจำหน่าย 218 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 67.08 และเป็นธุรกิจที่ให้บริการ 107 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 32.92 เมื่อจำแนกในแต่ละกลุ่มธุรกิจออกไปพบว่า ในกลุ่ม SMEs ที่ทำการผลิต/จัดจำหน่ายทำธุรกิจด้านเสื้อผ้า/เครื่องแต่งกายมีอัตราส่วนสูงสุด คือ มีอยู่ร้อยละ 20.18 รองลงไปคือ SMEs ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตอาหาร/วัตถุดิบในการทำอาหาร/ร้านอาหาร มีอยู่ร้อยละ 10.55 และอันดับสาม คือ SMEs ที่จัดจำหน่ายสินค้าอุปโภค มีร้อยละ 8.72 สำหรับ SMEs ที่เป็นธุรกิจให้บริการนั้นพบว่า บริการที่เกี่ยวข้องกับการรับจัดงาน/งานเลี้ยงมีอัตราส่วนสูงสุดคือ ร้อยละ 11.21 อันดับสองคือ บริการที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณา/สื่อสิ่งพิมพ์/สำนักพิมพ์มีอัตราส่วนร้อยละ 9.35 อันดับสามคือ ร้านถ่ายรูป/รับจ้างถ่ายรูป และสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อาทิ สถาบันกวดวิชา สถาบันภาษามีจำนวนเท่ากันคือร้อยละ 8.41 จากคำตอบที่ได้รับนั้นถือได้ว่ากลุ่มตัวอย่าง SMEs มีการกระจายตัวที่หลากหลายพอสมควร ในด้านการจ้างแรงงาน จากข้อมูลที่ได้รับพบว่าวิสาหกิจขนาดย่อมที่มีจำนวนการจ้างแรงงานไม่เกิน 50 คน มีอยู่ทั้งสิ้น 251 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.23 ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางมีการจ้างแรงงานตั้งแต่ 50-200 คน มีอยู่ 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.77 ถ้าคิดเป็นสัดส่วนของวิสาหกิจขนาดย่อมต่อวิสาหกิจขนาดกลางของงานวิจัยเรื่องนี้คือ 3.39: 1 สำหรับระยะเวลาในการทำธุรกิจนั้น พบว่า SMEs มีอายุของธุรกิจประมาณ 5 ปี เป็นส่วนมาก รองลงไปคือ 6-10 ปี และนานกว่า 20 ปี ตามลำดับ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองในประเทศมีการเปลี่ยนแปลงมาก ดังนั้น ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนี้ การทำธุรกิจ SMEs ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจประเภทใดย่อมได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมภายนอกของธุรกิจไม่มากก็น้อยอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

(3) การรับรู้เรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่มีความเชื่อในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากถึงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 73.85 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ผลของการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs 15 ราย ร่วมกับผลของการสำรวจในด้านความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า คำตอบทั้งจากผู้ให้สัมภาษณ์และกลุ่มตัวอย่างที่ถูกสำรวจมีความสอดคล้องกันอย่างมาก เพราะตอบความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้องตรงกัน ทำให้อภิปรายได้ว่าผู้ประกอบการ SMEs ตระหนักถึงการดำเนินธุรกิจด้วยความพอประมาณมากขึ้น เนื่องจากความผันผวนของสภาวะทางการเมืองและเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา ได้มีผลกระทบในทางลบต่อการทำธุรกิจและการว่าจ้างแรงงาน ดังนั้น ผู้ประกอบการ SMEs จึงต้องเพิ่มความระมัดระวังในการตัดสินใจทางธุรกิจมากขึ้นเพราะยังมีปัจจัยเสี่ยงอยู่มาก นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐได้มีบทบาทอย่างต่อเนื่องในการเผยแพร่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดการรับรู้ของภาคธุรกิจและประชาชน เพื่อกระตุ้นให้มีการนำปรัชญานี้ไปประยุกต์ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้นทั้งในชีวิตจริงและการทำงาน

(4) การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจ SMEs

ในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจ SMEs ได้มีประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ 9 ประเด็นสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

4.1 ระดับการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจตั้งแต่ระดับปานกลางจนถึงมากที่สุดรวมกันมีอยู่ถึงร้อยละ 92.61 สอดคล้องกับผลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

SMEs ที่พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ทุกรายต่างนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ในธุรกิจของตนในระดับมากถึงมากที่สุด แสดงว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับอย่างมากจากผู้ประกอบการ SMEs เพราะเป็นการยึดหลักทางสายกลางซึ่งช่วยให้การทำธุรกิจมีความรอบคอบระมัดระวังมากยิ่งขึ้น ผู้ประกอบการหลายรายมีความเห็นตรงกันว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการทำธุรกิจ SMEs ที่มีการแข่งขันสูงและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ยิ่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงเร็วมากเท่าใดก็จะยิ่งมีความเสี่ยงเกิดขึ้นมากเท่านั้น

4.2 การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในองค์กร

จากผลการวิจัยพบว่ามี SMEs ร้อยละ 41.54 ที่ประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั่วทั้งองค์กร และร้อยละ 58.46 ที่นำไปประยุกต์ในบางส่วน จึงยังมีโอกาสอีกมากที่ผู้ประกอบการจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์กับหน่วยงานอื่นๆ อีกในอนาคต จากผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการ SMEs มีความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไปประยุกต์ในธุรกิจของตนได้ แสดงว่าผู้ประกอบการมีความตระหนักมากขึ้นถึงความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ SMEs ซึ่งต้องการความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว

4.3 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดเป็นนโยบายหรือแผนการตลาดอย่างเป็นทางการ

จากการวิเคราะห์พบว่ามี SMEs ที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดไว้ในนโยบายหรือแผนการตลาดโดยเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนร้อยละ 9.54 นอกนั้นไม่ได้เขียนไว้แต่ได้มีการพูดเรื่องนี้ร้อยละ 78.46 ที่ไม่ได้กำหนดไว้เลยมีร้อยละ 12 อย่างไรก็ตาม แม้ว่า SMEs จะไม่ได้มีการกำหนดเรื่องนี้ไว้อย่างเป็นทางการหรือเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ผลวิจัยที่พบว่าได้มี

การพูดคุยเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในที่ประชุม มีสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 78.46 นับว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานของ SMEs ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับผู้นำองค์กร และสถานการณ์แวดล้อมของแต่ละวิสาหกิจนั้นๆ อย่างไรก็ตาม จากการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมืองในอนาคต ทำให้เชื่อได้ว่าผู้ประกอบการ SMEs จำเป็นต้องนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปกำหนดเป็นนโยบายหรือแผนการตลาดระดับหนึ่งในอนาคต

4.4 ระยะเวลาของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในวิสาหกิจ

จากผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาที่ SMEs ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์น้อยกว่า 3 ปี มีคำตอบอยู่ร้อยละ 44.92 3-5 ปีมีอยู่ร้อยละ 27.69 และ 6-10 ปีมีอยู่ร้อยละ 10.46 สำหรับผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้ประกอบการที่ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่เริ่มแรกที่ทำธุรกิจมีตั้งแต่ระยะเวลา 2 ปี จนถึง 40 ปี เรื่องนี้สามารถอธิบายได้ว่า การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในธุรกิจ SMEs ได้เกิดขึ้นเป็นระยะเวลานานพอสมควรโดยเป็นการดำเนินการทางสายกลาง ซึ่งจากงานวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ตั้งใจจะนำปรัชญานี้ ไปประยุกต์กับธุรกิจต่อไปในอนาคต

4.5 การเห็นผลในภาพรวมของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในวิสาหกิจ

ผลการวิจัยพบว่า มี SMEs ที่ตอบว่าเห็นผลในภาพรวมของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในระดับมากถึงมากที่สุดจำนวนร้อยละ 49.85 เห็นผลปานกลาง ร้อยละ 40.62 ซึ่งสอดคล้องกับผลของการทดสอบสมมติฐานที่พบว่าผู้ประกอบการ SMEs ที่ได้ นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในการทำธุรกิจ

สามารถเห็นผลของการประยุกต์ในภาพรวม ในส่วนของการสัมภาษณ์ ผู้ประกอบการทุกรายตอบตรงกันว่าสามารถเห็นผลในภาพรวมของการใช้ปรัชญานี้ในธุรกิจเป็นอย่างมาก ซึ่งการเห็นผลในภาพรวมที่เป็นรูปธรรมก็คือการที่ธุรกิจไม่มีหนี้สินเกินตัวซึ่งเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ

4.6 การพิจารณาผลของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในวิสาหกิจ

จากข้อ 4.5 ซึ่งพบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นผลในภาพรวมของการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงาน มีคำถามว่าพิจารณาผลในภาพรวมจากอะไร คำตอบ 3 อันดับแรกของผู้ประกอบการ SMEs ให้คำตอบที่สูงเป็นอันดับหนึ่ง คือ “พนักงานหรือคนงานมีความสุขในการทำงาน” (ร้อยละ 13.45) อันดับ 2 คือ “จำนวนหนี้สินลดลง” (ร้อยละ 12.59) และคำตอบอันดับ 3 คือ “รู้สึกมั่นคงในการทำธุรกิจนี้ต่อไป” (ร้อยละ 12.43) : ซึ่งเรื่องความรู้สึกมั่นคงในการทำธุรกิจนี้สอดคล้องกับผลของการทดสอบสมมติฐานที่พบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในการดำเนินธุรกิจมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกมั่นคงในการทำธุรกิจต่อไป

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ SMEs จำนวน 15 ราย มีความสอดคล้องกันอย่างมากกับการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่ตอบว่าการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ทำให้รู้สึกสบายใจที่ไม่มีหนี้สินเกินตัวและถึงแม้ว่าจะมีหนี้สินก็อยู่ในวิสัยที่จะชำระได้ ซึ่งการทดสอบสมมติฐานก็พบว่า การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้เกี่ยวข้องกับ การที่จำนวนหนี้สินลดลงเพราะการดำเนินธุรกิจ SMEs ย่อมมีหนี้สินได้แต่ต้องเป็นหนี้สินที่ไม่สร้างภาระจนเกินตัว และต้องอยู่ในวิสัยที่จะชำระคืนได้ ดังนั้น การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เห็นผลเป็นรูปธรรมคือ การที่ไม่มีหนี้สินเกินตัว ส่วนผลในทางนามธรรมคือความสบายใจ

นอกจากตนเองและครอบครัวจะสบายใจแล้วลูกจ้างหรือพนักงานก็มีความพอใจที่จะทำงานด้วยเพราะนายจ้างไม่เอาเปรียบในเรื่องค่าแรง ลูกจ้างก็มีความพอใจเพราะธุรกิจผลิตหรือจำหน่ายสินค้า/บริการอย่างมีความรับผิดชอบ ต่อลูกค้าและสังคม ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอันจะนำมาซึ่งการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนของ SMEs นั้นๆ

4.7 การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในด้านต่างๆ ของ SMEs

ในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในวิสาหกิจ SMEs นั้น ผลวิจัยพบว่าคำตอบที่ได้รับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ “การประหยัดการใช้พลังงาน เช่น ไฟฟ้า น้ำมัน ฯลฯ” (คำตอบร้อยละ 10.83) อันดับ 2 คือ “การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การใช้ของรีไซเคิล การนำกลับมาใช้ใหม่ ฯลฯ” (คำตอบร้อยละ 10.25) อันดับ 3 ได้แก่ “การใช้เงินงบประมาณอย่างรอบคอบ” (คำตอบร้อยละ 9.77) ซึ่งคำตอบจากการสำรวจนี้สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ โดยผู้ประกอบการเน้นในเรื่องการประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ใช่ของที่ฟุ่มเฟือยหรือไม่จำเป็น ไม่เหมาะสม ไม่เป็นหนี้เกินตัว เป็นต้น สำหรับด้านที่ยังประยุกต์น้อยอยู่ ได้แก่ “การอบรมทักษะพนักงาน/เจ้าหน้าที่เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานมากขึ้น” (คำตอบร้อยละ 5.10) และ “การค้นหาข้อมูลทั้งจากภายในและภายนอกเพื่อให้มีข้อมูลในการวางแผนและทำธุรกิจ” (คำตอบร้อยละ 5.29) ซึ่งทั้งสองเรื่องเป็นจุดอ่อนของ SMEs ไทย นั่นคือ เรื่องการสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันความเสี่ยงซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องกระตุ้น SMEs ให้มีการตระหนักในเรื่องนี้ต่อไปเพื่อให้มีการสร้างภูมิคุ้มกันตนเองให้ดีขึ้น เช่น ต้องพยายามอบรมพนักงาน/หรือลูกจ้างมากขึ้นให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถในการแข่งขันหรือต้องมีข้อมูลที่เพียงพอเพื่อใช้ในการวางแผนและทำธุรกิจเพื่อเป็นการป้องกันความเสี่ยงในการตัดสินใจ เป็นต้น

4.8 การดำเนินงานของวิสาหกิจ SMEs

ผลของการวิเคราะห์พบว่า คำตอบสูงสุด 3 อันดับแรก คือ “มีความรับผิดชอบในการดำเนินธุรกิจซื้อตรงต่อลูกค้า” มีค่าเฉลี่ย 4.5662 อันดับ 2 ได้แก่ “ทำธุรกิจโดยไม่เอาเปรียบลูกค้า” ค่าเฉลี่ย 4.5169 และอันดับ 3 ได้แก่ “ไม่เอาเปรียบพนักงานหรือคนงาน” ค่าเฉลี่ย 4.5108 ส่วนคำตอบที่มีค่าเฉลี่ยไม่ถึง 4 คือ “การจัดสรรค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งเพื่อการพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น ลูกค้า พนักงาน ผู้แทน/ผู้จัดจำหน่าย” มีค่าเฉลี่ย 3.8123 และ “การรวบรวมข้อมูลทั้งภายในและภายนอกกิจการเพื่อการตรวจสอบ หรือประเมินสถานการณ์ทางธุรกิจในระยะเวลาต่างๆ” มีค่าเฉลี่ย 3.8431 ดังนั้น SMEs ต้องปรับปรุงในด้านนี้ต่อไปเพื่อให้ได้ค่าเฉลี่ยที่ดีขึ้น สำหรับการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องการใช้จ่ายอย่างประหยัดและยังมีความคิดเห็นด้านจรรยาบรรณหรือคุณธรรมในการทำธุรกิจอีกด้วย จากผลการวิจัยนี้สามารถอภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ SMEs ได้ดำเนินงานอย่างมีคุณธรรม นอกจากนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า SMEs ที่เป็นผู้ผลิตหรือจัดจำหน่ายไม่มีความแตกต่างจาก SMEs ที่เป็นผู้ให้บริการ และผลการทดสอบยังพบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในธุรกิจไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดธุรกิจ ดังนั้น วิสาหกิจทุกขนาดก็สามารถนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ได้ตามความเหมาะสมและสถานการณ์ของธุรกิจนั้นๆ

4.9 การประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในอนาคต

ผลการสัมภาษณ์และการวิจัยเชิงสำรวจมีความสอดคล้องกันอย่างยิ่ง ในเรื่องการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์กับธุรกิจต่อไปในอนาคต คำตอบสูงสุดจากการสำรวจคือจะนำไปประยุกต์อย่างมากถึงมากที่สุด มีคำตอบรวมกันถึงร้อยละ 86.77 ที่ตอบว่า

ประยุกต์ปานกลางมีร้อยละ 11.69 ที่ตอบว่าน้อยถึงน้อยที่สุดมีเพียงร้อยละ 1.54 สำหรับการสัมภาษณ์นั้น ผู้ประกอบการทุกรายต่างให้คำตอบว่าจะนำไปประยุกต์ต่อไปอย่างแน่นอน ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าผู้ประกอบการ SMEs ต่างเห็นประโยชน์และคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและต้องการนำไปประยุกต์ในการดำเนินธุรกิจต่อไปในอนาคต เพราะเห็นผลในการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและนามธรรมดังที่ได้วิเคราะห์และอภิปรายไปแล้วข้างต้น

(5) โมเดลการวัด

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีปัจจัยสำคัญอยู่ 5 ปัจจัย ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม จากการวิเคราะห์ Confirmatory Factor Analysis พบว่าโมเดลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความกลมกลืนกับข้อมูล SMEs จำนวน 325 ตัวอย่าง (Model Fits to the Observed Data) อย่างน่าพอใจตามเกณฑ์ของ Fit Indices ต่างๆ จากผลการวิจัยแสดงว่า ผู้ประกอบการ SMEs ได้มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในการดำเนินธุรกิจของตนอย่างครบถ้วนในทุกปัจจัย โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับหนึ่งคือ คุณธรรม (4.4328) อันดับ 2 คือ ความมีเหตุผล (4.2266) อันดับ 3 คือ ความพอประมาณ (4.1369) อันดับ 4 คือ ความรู้ (4.00) และอันดับสุดท้ายที่มีคือ ภูมิคุ้มกัน (3.9538) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องอย่างมากกับผลการวิเคราะห์และการอภิปรายผลในข้อ 4.8 ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้ประกอบการ SMEs ได้มีการดำเนินงานในด้านคุณธรรมไม่ว่าจะเป็นในด้านลูกค้า หรือพนักงาน นอกจากนี้ ยังมีการใช้หลักการหรือความมีเหตุผลในการทำงาน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ผู้ประกอบการ SMEs ควรต้องตระหนักกว่ายังมีจุดอ่อนอยู่ก็คือ เรื่องภูมิคุ้มกันเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต ซึ่งได้แก่ การฝึกฝนอบรมพนักงานหรือลูกจ้างให้มีความรู้ความสามารถ

มากขึ้น และการมีข้อมูลทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อใช้ในการประเมินสถานการณ์ของธุรกิจในระยะเวลาดังกล่าว

ข้อจำกัดการวิจัย

1. ขนาดตัวอย่างในงานวิจัยเรื่องนี้กำหนดโดยใช้หลักเกณฑ์เชิงคุณภาพ (Qualitative Criteria) โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ปัญหาในงานวิจัย จำนวนตัวแปร พื้นที่ที่สำรวจ เทคนิคทางสถิติในการวิเคราะห์ และทรัพยากร การสุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีสุ่มแบบ Purposive Sampling กรอบประชากร คือ The Federations of Thai Industry Directory 2007 ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย คัดเลือกเฉพาะวิสาหกิจ SMEs ที่มีรายชื่ออยู่ในทำเนียบและมีถิ่นฐานอยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น แม้ว่าจะมีการส่งแบบสอบถามออกไปยัง SMEs เป็นจำนวนถึง 1,520 ราย แต่จำนวนตอบกลับที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้มีเพียง 325 ราย ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนวิสาหกิจขนาดย่อมและขนาดกลางทั้งหมดในประเทศไทยแล้วยังนับว่าเป็นจำนวนที่น้อยอยู่

2. การเก็บข้อมูลเป็นลักษณะการเก็บในเวลาเดียว (Cross Sectional Data) ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งถ้าสามารถเก็บข้อมูลชุดเดียวกันได้ในช่วงเวลาอย่างต่อเนื่อง (Time Series) ก็จะทำให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเปรียบเทียบหรือทำให้ทราบรูปแบบ (Pattern) ในการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในวิสาหกิจ SMEs ได้อย่างลึกซึ้งและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องนี้ทำให้สามารถทราบถึงการรับรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้ประกอบการ SMEs และการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจของ SMEs ในแง่มุมต่างๆ ทำให้ทราบว่าผู้ประกอบการ SMEs ได้มีการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

อย่างไรและในด้านใดบ้าง ซึ่งข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากงานวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพราะช่วยทำให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นในเรื่องการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินธุรกิจของ SMEs ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของภาคเศรษฐกิจและการว่าจ้างแรงงานในประเทศ สามารถช่วยให้ภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์หรือมาตรการต่างๆ ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ธุรกิจ SMEs ได้มีการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาวต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับ SMEs และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนใหญ่มีความเชื่อและความรู้ในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อย่างไรก็ตาม จุดอ่อนสำคัญของ SMEs ไทยคือ การมีภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันความเสี่ยงใดๆ ของธุรกิจที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งภูมิคุ้มกันเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งปัจจัยหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกเหนือจากควมมีคุณธรรม การมีเหตุผล การมีความรู้ และการมีคุณธรรม ดังนั้น ผู้ประกอบการ SMEs ไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองอย่างจริงจังเพื่อช่วยป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาในการทำงาน ปัญหาทางการเงิน หรือปัญหาอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะธุรกิจ SMEs มีการแข่งขันสูงและค่อนข้างมีความอ่อนไหวเมื่อต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและการตลาด รวมทั้งปัจจัยสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อในทางลบได้ ดังนั้น SMEs จึงจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ทรัพยากรของตนเอง เช่น ควรมีการอบรมทักษะพนักงานหรือลูกจ้าง

ให้มีความรู้ความชำนาญ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและความสามารถในการแข่งขันให้มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นงานด้านการผลิต จัดจำหน่ายหรือการให้บริการ เพราะจะเป็นสิ่งที่จะป้องกันความเสี่ยงและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานให้เกิดขึ้นกับ SMEs โดยตรง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการ SMEs ต้องให้ความสำคัญกับการมีข้อมูลทั้งจากภายในและภายนอกองค์กรเพื่อช่วยให้สามารถประเมินสถานการณ์ทางธุรกิจในระยะเวลาดังกล่าว รวมทั้งเพื่อช่วยในการวางแผนและการตัดสินใจอย่างถูกต้องหรือให้ผิดพลาดน้อยลง SMEs ที่มีทุนน้อยอาจจะทำธุรกิจโดยการกู้ยืมเพียงพอประมาณ โดยมีเหตุผลและมีหลักการ นอกจากนี้ เมื่อไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economics Community) ในปี พ.ศ. 2558 การสร้างภูมิคุ้มกันและการเตรียมความพร้อมในทุกด้านจะเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการโดยไม่ว้อช้า และต้องพยายามหาวิธีการที่เหมาะสมตามเงื่อนไขและสถานการณ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของตนเอง ที่สำคัญคือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น สสว. จำเป็นจะต้องกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ SMEs ตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันให้มากขึ้น เช่น มีการจัดสัมมนาหรือฝึกอบรมปฏิบัติการให้ตรงกับความต้องการของ SMEs เพื่อเป็นการสร้างทักษะหรือเตรียมความพร้อมสำหรับความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องอาศัยการกระตุ้นและขับเคลื่อนอย่างจริงจังจากรัฐบาลในทุกสมัย เพื่อให้เป็นนโยบายและวัฒนธรรมประจำชาติไทย การดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าได้ผลในระดับหนึ่ง สิ่งที่สำคัญที่สุดคือต้องให้มีกลไกการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่องทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง จึงควรประชาสัมพันธ์ให้สังคม ประชาชน ธุรกิจและอุตสาหกรรม รับทราบเรื่องนี้

อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเน้นให้ผู้ประกอบการ SMEs รายใหม่ๆ มีความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงถึงคุณค่าและประโยชน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการประยุกต์กับธุรกิจ การยกตัวอย่างธุรกิจที่ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์และประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม จะมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการกำหนดกรอบนโยบายและมาตรการต่างๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้ SMEs ได้นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์เพื่อสร้างความมั่นคงและยั่งยืนให้กับธุรกิจและสังคมของประเทศ จึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงองค์กรให้ก้าวหน้า มีข้อมูลที่มีคุณภาพ ครบถ้วน และทันสมัย อยู่เสมอ เพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน SMEs ไทยให้มีโอกาสเจริญเติบโตและประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. นักธุรกิจหลายคนยังเข้าใจว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของส่วนบุคคลเท่านั้น และไม่เชื่อว่าจะสามารถนำมาประยุกต์กับธุรกิจได้จริง อีกทั้งอาจจะเข้าใจว่าธุรกิจของตนจะไม่สามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจเสรีถ้าใช้ปรัชญานี้ อย่างไรก็ตาม ผลจากงานวิจัยเรื่องนี้ได้พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ในวิสาหกิจ SMEs ได้เป็นอย่างดีและให้ผลทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม อย่างไรก็ตาม งานวิจัยเรื่องนี้ใช้การเก็บข้อมูลจาก SMEs ในเขตกรุงเทพมหานคร ถ้าสามารถขยายพื้นที่ในการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมในหลายภูมิภาคในประเทศก็จะสามารถทำให้ได้ฐานข้อมูลที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในวิสาหกิจ SMEs ทั่วประเทศ ได้อย่างชัดเจนมากขึ้น นอกจากนี้ ปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปประยุกต์ได้ในหลายระดับทั้งในระดับบุคคล ชุมชน หรือองค์กร นักวิจัยจึงควรจะค้นคว้าทำวิจัยในด้านนี้ต่อไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิสาหกิจขนาดใหญ่ของประเทศไทย (Large Enterprises) ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าผู้บริหารระดับสูงในองค์กรขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมจะมีทัศนคติในเรื่องนี้อย่างไร รวมทั้งได้มีการนำเอาปรัชญานี้ไปประยุกต์หรือกำหนดไว้ในระดับนโยบายขององค์กรเพียงใดและในด้านใดบ้าง ปรากฏผลเป็นเช่นไร ซึ่งจะเป็นงานวิจัยที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากนักวิชาการหรือผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องนี้จะได้มีข้อมูลเชิงลึกของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์กับวิสาหกิจทุกขนาดในประเทศไทย

2. งานวิจัยเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังต้องการการพัฒนาอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประยุกต์ด้านบริหารธุรกิจ การตลาด และการขาย ในปัจจุบัน ข้อมูลที่จะขยายความรู้ในเรื่องนี้ด้านการตลาดยังมีอยู่จำกัด เช่น การศึกษาเรื่อง การตลาดแบบพอเพียง การทำแบรนด์ที่พอเพียง การโฆษณาที่พอเพียง การส่งออกที่พอเพียง การวิจัยการตลาดแบบพอเพียง ฯลฯ การทำงานวิจัยเรื่องต่างๆ ดังกล่าวยังเป็นที่ต้องการอีกมาก ซึ่งจะช่วยสนับสนุนและยืนยันความสำคัญและคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันจะมีผลต่อความมั่นคงและการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ของสังคมและธุรกิจไทยในอนาคต

3. การพัฒนาโมเดลปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงของการสร้างทฤษฎีใหม่ (Theory Building) เป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างยิ่ง นักวิชาการในด้านนี้สมควรที่จะศึกษาให้ลึกต่อไปถึงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล

ของตัวแปรต่างๆ (Cause-Effect Relationship) ที่ปรากฏอยู่ในกรอบแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการศึกษาที่มีเทคนิคทางสถิติขั้นสูงเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ตัวแปรที่ไม่สามารถสังเกตได้ (Unobservable or Latent Constructs) เช่น โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model) หรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งเทคนิคทางสถิติขั้นสูงเหล่านี้จะสามารถช่วยค้นหาความสัมพันธ์และความเป็นเหตุเป็นผลระหว่างตัวแปรทั้งหลายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่องค์ความรู้ใหม่ (New Body of Knowledge) ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

สรุป

ผลการวิจัยเรื่องนี้สามารถสรุปได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ในการดำเนินธุรกิจของ SMEs ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถเห็นผลการปฏิบัติทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม เพื่อผลสำเร็จในระยะยาวของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ปรัชญานี้เป็นนโยบายและวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งต้องถูกผลักดันโดยหน่วยงานของรัฐบาลและธุรกิจภาคเอกชน ที่เล็งเห็นถึงคุณค่า ประโยชน์และความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ปรัชญานี้ได้มีการเผยแพร่และนำไปปฏิบัติอย่างกว้างขวางมากขึ้นในสังคมไทย อีกทั้งยังมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนางานวิจัยด้านปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเชิงธุรกิจและการตลาดให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนและสังคมมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจ SMEs ของประเทศได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการต่างประเทศ และสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2553). **โครงการศึกษาวิจัย Thailand's SME Policy Review**. สืบค้นจาก: <http://www.mfa.go.th>. (31 กรกฎาคม 2554).
- คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **“เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร”**, สืบค้นจาก: <http://www.eto.ku.ac.th/s-e/mean-th.html>. (5 มิถุนายน 2552).
- คณะอนุกรรมการด้านการลงทุนในตลาดทุน คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน วุฒิสภา. (2555). เอกสารการสัมมนาเรื่อง **“GDP ปัจจุบันสะท้อนให้เห็นถึงความ แข็งแกร่งของ เศรษฐกิจไทยแค่ไหน”**, 31 กรกฎาคม 2555, โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพมหานคร.
- ปริญานุษ พิบูลสราวุธ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้**, โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง, สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. (2542). พระราชดำรัสพระราชทานแก่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 21 พฤศจิกายน 2542.
- พิพัฒน์ ยอดพฤติการ. (2550). สถาบันการจัดการเพื่อชนบทและสังคม มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์, **“โรดแมปประเทศไทยฉบับพอเพียง”**, หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ, 16 ตุลาคม 2550.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2548). บทสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ ฉบับที่ 3748, วันที่ 12 ธันวาคม 2548.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2549). งานสัมมนาประจำปี 2549 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยภายใต้แนวคิด **“สู่หนึ่งทศวรรษหลังวิกฤติเศรษฐกิจ:ได้เรียนรู้และปรับปรุงอะไรบ้าง”**. 9-10 ธันวาคม 2549, โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ จอมเทียน ชลบุรี.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (2550). **The Federation of Thai Industries Directory 2007, Special Edition, 40th Anniversary**.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9** (พ.ศ. 2545-2549).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10** (พ.ศ. 2550-2554).
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2551). **ข้อมูลสถานการณ์ SMEs ปี 2551**. ส่วนวิเคราะห์ สถานการณ์ SMEs ฝ่ายยุทธศาสตร์ SMEs มหภาค.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2552). **ข้อมูลสถานการณ์ SMEs ปี 2552**. ส่วนวิเคราะห์ สถานการณ์ SMEs ฝ่ายยุทธศาสตร์ SMEs มหภาค.

- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2553). **ข้อมูลสถานการณ์ SMEs ปี 2553**. ส่วนวิเคราะห์สถานการณ์ SMEs ฝ่ายยุทธศาสตร์ SMEs มหภาค.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2554). เอกสารงานแถลงชี้แจงเศรษฐกิจ SMEs ไทย “**ฟื้นเศรษฐกิจหลังวิกฤติน้ำท่วม**”. 8 ธันวาคม 2554, โรงแรมอินเตอร์คอนติเนนตัล กรุงเทพมหานคร.
- หอการค้าไทย. (2550). **เศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์**, บทสัมภาษณ์ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล, บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- Churchill, G. A. Jr. (1995). **Marketing Research Methodological Foundations** (6th Edition) Hinsdale, Illinois: Dryden Press.
- Hair, Jr., J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R. L. (2006). **Multivariate Data Analysis**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Kantabutra, S. (2005). **Leadership for Sustainable Organizations**. Sasin Journal of Management, Vol. 11.
- Human Capital Management UNDP for the Human Development Report in Thailand. (2006). **The Philosophy of Sufficiency Economy: Large Scale Enterprise**.
- National Economic and Social Development Board (NESDB). (2000). **An Introductory Note Sufficiency Economy** (Online). Available from: <http://www.sufficiencyeconomy.org/en/files/4.pdf> (November 12, 2009).
- SCG. (2009). **Successful Application of the Philosophy of Sufficiency Economy into Siam Cement Group**. Bangkok: SCG Press.
- Schumacker, R. E. and Lomax, R. G. (2004). **A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling Second Edition**. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Sudman S. (1976). **Apply Sampling**. Orlando, Florida: Academic Press.
- United Nations Development Programme. (2007). **Sufficiency Economy and Human Development Thailand**. Keen Publishing, Bangkok.
- United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP). (2006). **Self Sufficiency Economy in Thailand** (Online). Available From: <http://ekh.unep.org/?q=node/2222> (May 26, 2009).